

LO CRIT de la PATRIA.

SETMANARI TRADICIONALISTA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

EN BARCELONA, trimestre. 1 pesseta
 FORA, idem. 1'25 "

ULTRAMAR Y ESTRANGER

Trimestre. 2'50 pessetas

Número solt: 5 céntims

ADMINISTRACIÓ:

PALLA. 31, LLIBRERÍA.
 LA PROPAGANDA CATALANA

25 exemplars: 1 pesseta

Número atrassat: 10 céntims

SUSCRIPCIÓ PERA DEDICAR UN MONUMENT AL SENYOR BISBE DE DAULIA.

Suma anterior.	210 Rals.
D. Manel Torrens, Pbre.	4 »
D. Joan Arrufat	4 »
Total.	218 Rals.

Continúa oberta la Suscripció.

PÁGINAS DE SANCH.

ASSESSINATO DE PRESONERS.

VI Y ÚLTIM.

Ab lo present donarém fi á la série d'articles que hem cregut necessari dedicar al infatigable apóstol del catolicisme lliberal don Joan Mañé y Flaquer.

Pero no acabarem sens indicar á la lleugera algunas otras proesas de la gent lliberal en l' última guerra.

En l' any 1874, y durant lo siti d' Irún, desd' aquest punt á San Sebastia van ser cremadas 600 casas per la columna que manaba 'l general Quesada.

Castellar de Nuch va ser cremat per la columna Lopez Dominguez.

Las poblacions de Abarzuza, Zabal, Zurucain y Villatuerta també van ser cremadas per las tropas del Govern quant la mort de 'n Concha.

Moltas casas de San Quirse de Besora van ser cremadas per cipayos y soldats en l' any 1873, que no contents ab aixó van saqueijar, robar y violar á mida de

son gust, robant la custodia, copons, calsers, etc., de l' iglesia parroquial, hasta que 'ls carlistas, al tenir noticia de l' atropello, van acudir al auxili de dita població, logrant retornar moltas de las prendas robadas.

Castelliciutat, durant lo siti de la Seu d' Urgell, va ser cremat per las tropas lliberals.

Lo jefe carlista Lozano va ser fusellat per lo Govern de 'n Serrano, acusat falsament de lladre, quant constaba y consta avuy, y aixís ho diuhen historiadors lliberals com 'n Pirala, que habia retornat 35,000 duros de que s' habia apoderat creyent que perteneixían al Govern y no á un particular, que va cobrar tota la suma.

Los cipayos de Batea, provincia de Tarragona, districte de Gandesa, van proposarse assassinar un paisá del poble porque era carlista, mes per equivocació van matar á un germá seu, á qui 's va trobar cadáver tenint un punyal en la mà esquerra, que pera justificar la mort van posarli 'ls assassinos, creguts de que habian mort al conegut per carlista, que tothóm sabia que era esquerrá.

Berga y Manresa van ser teatro d' escenas repugnants per part de las tropas del Xich de las Barraquetas, que van arribar á atropellar á indefensas monjas.

Van ser assassinats per los lliberals: don Emili Alguer, regent de la parroquia de San Jaume Sas Oliveras; don Felicia Boadella, regent de Terrasola, y un altre

sacerdot de Piera, don Francisco Ninau y Tort.

En la ciutat de Búrgos va ser assassinat don Nicolau Hierro.

Entre molts altres fusellaments, van portar á cap los lliberals los següents: en Murillo de los Condes, 2; en Tárrega, 3; prop de Tafalla, 2; en Sant Martí d' Unx, 9; en Nueros, 2; en Badenas, 2; en Campillo, 7; prop de Mora d' Ebro, 6; en Huesca 14 y altres més en las poblacions de Pancrudo, Oliete, Albalate, Lamata y Alcorisa.

En lo mes d' Abril de 1874, va tenir lloch en la provincia de Tarragona una acció que va ser motiu de que 'ls lliberals assassinessin catorse presoners que habian fet pochs dias avans.

Y per fi, entre 'ls molts casos en que las tropas lliberals van assassinar presoners ferits, es digne de ser recordat lo ocorregut en lo mes d' Octubre de 1873 en l' ermita de Santa Bárbara de Mañeru, hont los carlistas van trobar horriblement mutilats los cadávers de 18 companys seus ferits que la tropa habia agafat presoners.

¡Aquesta va ser en molts casos la nobleza lliberal!

¡Y aquesta es la gent á qui defensa 'l senyor Mañé, al combátrer als soldats de don Cárlos VII!

Repasi 'l Director del *Diari de Barcelona* l' historia del partit carlista en totas las guerras, estudii 'ls fets més culminants de las mateixas, y 's tindrà que

convencer de que may, may s' han portat á cap en lo camp carlista crims tan odiosos é injustificables com los que ha escrit lo partit lliberal en las sevas *páginas de sanch*, de Manresa en l' any 1822, Madrid, Zaragoza y Barcelona en 1835, Montalegre en 1869, y Santa Bárbara de Mañeru en 1873.

F. de P. O.

Y VAN DOS.

Nostre estimat company de Ciudad Real *El Manchego* ha suferit nova denuncia, demanantli á son Director la fianza de 2,000 pesetas en metálich ó 4,000 en fincas pera obtenir la llibertad provisional.

Está vist que hi ha la consigna de fer callar á la premsa carlista, pero es en va, que 'l que es carlí de cor y per convicció més animat se sent quant es més perseguit, y ab més ánimo pren part en la lluyta quant lo perill aumenta.

Ja hem perdut lo número dels periódichs carlistas denunciats ab pocas setmanas, y sols recordém los següents:

El Manchego (dos vegadas);

La Fidelidad Castellana;

El Mismo;

Rigoletto;

La Verdad;

y á tots aquestos agreguin Lo CRIT DE LA PATRIA, denunciat també dos vegadas ab lo transcurs de un mes.

Segurament que 'ns olvidém d' algun, mes los anomenats son suficients pera, formant coro, cantar ab forta veu á pesar dels liberals tots d' Europa y d' África:

Som carlistas y ho serém,

A res temém, ni al ponton,

Y hasta dins d' ell cridarém:

¡Visca !

y qui vulgui saber més, que vagi á Venecia, que nosaltres no 'ns volém embolicar, que periodista escamat, ab un fiscal 'n té prou... y hasta de sobras.

Desitjém al company novament denunciat molta sort en lo seu procés.

¡VICTORIA! ¡VICTORIA!

Lo Sr. Roca y Roca, Director de *La Campana de Gracia*, ha parlat, que es lo que volia Lo CRIT DE LA PATRIA, y ha dit lo següent:

«Sr. Director de Lo CRIT DE LA PATRIA.

Molt Sr. meu: Haurá de desmentir l' afirmació continguda en son últim número, respecte á que jo vaja apadrinar á ma germana al professar en lo convent de Jesús y Maria de Sant Andreu de Palomar, ahont en ús de sa libérrima voluntat individual vá entrar la semana passada, després de haver complert sos vinticinch anys, y empenyada com estava en fer emparentar al Director de «*La Campana de Gracia*» ab *Deu Nostre Senyor, de qui, segons diuhen, es esposa.*

No vaig apadrinarla, ni podia ferho, y es per cert molt estrany que un home que calsa boyna com vosté, no sápigua qu' en aquell convent professan las religiosas, sense necessitat de que ningú las apadrini.

Son, donchs, totalment ociosos los comentaris continguts en lo suelto que 'm dedica; y per més que no 'm molestin, serveixis retirarlos confessant bonament que aquesta vegada no ha sapigut lo que 's pescava.

Si la seva conciencia de carlista no li permetés in-

sertar lo present escrit, en desagravi del octau manament donat á Moisés *per mon respectable Cunyat*, no perdi de vista que li obligan las vigents prescripcions sobre imprenta.

B. S. M.

J. Roca y Roca.

Barcelona 12 de Janer de 1887.»

Está vist que 'l Sr. Roca y Roca te dos naturalesas: la de Director de *La Campana de Gracia*, periódich hont continuament y ab armas reprobadas se combat la Religió y als seus Ministres, y la de la seva propia personalitat, que quant no per altra cosa, per las tradicions y llassos de familia repugna la despreocupació de que fa gala 'l Sr. Roca al parlar com á Director de *La Campana*.

Hem de confesarho ab franquesa: creyam que Deu habia tocat lo cor del que algun dia habia promés no visitar ni en vida ni en mort á individuos de la seva familia que *en us de sa libérrima voluntat individual* habian renunciat al mon, pero segons sembla, y ho sentim de veras, nos hem equivocat.

Perque no lliga, creyém nosaltres, acudir á una cerimonia religiosa, escoltar llarch sermó, inclinar lo cap devant de Deu, conversar ab las religiosas del convent, y hasta passejar per lo jardí ab la Superiora, y tractar á Deu y á la Religió en la forma ab que ho fa 'l Director de *La Campana*, padri de una de sas quatre germanas monjas, que sens dupte per la lley dels contrastos y de las compensacions, han seguit lo camí de la oració y de la penitencia, pera contrarestar devant de Deu 'ls efectes de la propaganda antireligiosa del periódich que dirigeix lo Sr. Roca y Roca.

Lo Director de *La Campana de Gracia*, que firma l' anterior carta, no es, no pot ser lo mateix que fa poch dias, en lo saló de recibo ó *locutori* del convent de Jesús Maria de Sant Andreu de Palomar, conversaba carinyosament ab las sevas germanas religiosas, una de las quals li donaba 'l nom de padri; no, no es possible que 'l que assistia, creyém que ab no fingida devoció, á una solemníssima festa de l' Iglesia Católica, en un dels dias de l' última setmana, anomeni á Deu en la forma tan poch respectuosa ab que 's permet ferho 'l firmant de la carta; y si es lo mateix, si 'l Sr. Roca y Roca, atent ab las personas religiosas, es lo Director de *La Campana*, desatent, irrespectuós y hasta sarcástich ab l' Omnipotent, confessi que en un dels dos casos falta ab la seva conciencia, y que en un y altre es inconseqüent, y que per tant lo seu procedir no pot ser del agrado dels católichs ni tampoch dels enemichs de tota idea de Religió, que es precisament lo que tractabam de fer present al dedicarli 'l suelto de la setmana passada, que ha motivat la carta del Sr. Roca y Roca, carta que hem publicat per enter á fi de probar millor nostra afirmació y demostrar la diversitat de criteri ab que segons las circunstancias obra 'l Sr. Roca, no pera donar compliment á la Lley d' Imprenta, que may podrá obligarnos á copiar un escrit irrespectuós á Deu y á la Religió.

Victoria gran nos ha proporcionat, sens pensarho, 'l Sr. Roca ab la seva carta, que si per una part lo presenta devant de la gent de *conciencia carlista*, y per consegüent recta, com á

despreocupat y pot ser escéptich, per l' altra, al no negar, perque no pot negarlos, los detalls exposats per nosaltres, y convenient, com ha de convenir, en que sab fer tots los papers de l' auca, 's fá sospitós á la gent de *conciencia campanesca*, y per consegüent negativa que no veurá may ab gust que 'l Director de l' excomunicat setmanari, accepti y veneri en un temple católich lo que mil voltas haurá dit que era ridícul y despreciable.

Voliam que 'l Sr. Roca parlés, y ha parlat, millor dit, ha saltat, á pesar de que 'ls nostres comentaris ¡no 'l molestan!

Tothóm ho ha comprés aixís, Sr. Roca, y no s' ha de esforsar en demostrarho.

Y després de tot, moltas gracias per haber correspós á nostres desitjos proporcionantnos victoria tan prehuada.

TRIUNFOS DEL DOCTOR GABARRÓ.

La setmana passada va volguer aquest *celebrat* senyor fer de las sevas, establint en Vilanova y Geltrú una escola laica.

¿Va lograrho?

Escoltin be, que la cosa es digne de saberse pera passar un rato divertit, fent comentaris sobre tal assumpto.

Se presenta l' aludit senyor en un carrer de dit poble; la gent al tenir noticia de que un anomenat *doctor* ab tal franquesa *sentaba sus reales* en tal lloch, l' hi preparen... ¿una recepció?... ¿un triunfo?... ¡cá barret! La cosa va posarse madura com un tomátech idem, y la gent se disposá á pèndrer aquesta determinació que despres se portá á cap.

Tots los vehins del carrer sortiren de sas respectivas casas, se dirigiren als propietaris, y 'ls hi digueren que si no feyan treurer de tal casa al *Doctor eix*, ells tocarian 'l dos, y 'ls deixarian las casas *in albis*, es dir, sense habitar.

Los propietaris *ante la actitud* de tals nobles personas, se veijeren en la necessitat de fer anar *con la música á otra parte* al *Doctor ex*, que ja comensaba á mossegarse la llengua, no sabém si de gana ó de rabia.

Ja tenim lo vehinat content y 'l Sr. *ex* á seguir una romeria per la població pera veurer de trobar un forat ahont ficarse.

Després d' un llarch passeig se estableix en un cafeti sense saberho l' amo, y *segun cuentan las crónicas* ó la gent, l' amo 'l vol enjegar á passeig per comensar á veurer que en lo cafeti las copas y ampollas quedan sense companyia.

La crisis aumenta, y prompte veurém al *Doctor de la palla* y *Gabarró* seguir altra volta sa romeria, si antes no pren tal poble la resolució que sobre lo mateix va pèndrer lo digne poble de Manlleu, fentlo guillar á cops d' escombra.

Procurarém enterarnos de lo que passarà, per fer una bonica crónica que serà digne de copiarse en las *brillants* páginas del *valent, sabi, honrat y digníssim* Gabarró.

Estranyém que s' hagués pensat que la setmana passada era Pasqua; puig va anar de tal manera á Vilanova y Geltrú á buscar un mico.

Aplaudim al poble que l' hi va sapiguer regalar.

No serà de més que estampém en nostras columnas la següent noticia que publica *El Mensagero del Sagrado Corazon*.

«El desdichado Gabarró, expulsado á escobazos por las excelentes mujeres de Manlleu y recibido con una cencerrada en la Campana (Sevilla), ha hecho tambien fiasco en Alicante y Bilbao.»

Aixó va be, Sr. Gabarró, tiri endavant (com los burros), y diverteixins ab las sevas *gabar-radas*.

La seva historia es molt *bonica*, y 'ls micos que reb cada dia, numerosos.

Tiri endavant.

J. S. y R.

BIBLIOGRAFIA.

Hem rebut los números corresponents al Janer de las excelents publicacions *Mensagero del Corazon de Jesús* y *Mensagero de los Sagrados Corazones de Jesús y María*, que ab tan éxit y acert publican los PP. Jesuitas de Bilbao.

Es el *Mensagero* una revista mensual á que deurian estar suscritas todas las familias católicas.

Conté magnífica secció religiosa y de propaganda, y publica las inimitables llegendas recreativas del P. Coloma.

Son preu es excessivament módich y al alcans de todas las fortunas, pues val anualment la edició gran 4'50 nessesas y 2 nessesas la petita.

¡QUE VISCA 'L PROGRÉS!

Tots los que semblan doctrinas de sistema y dret modern, regantlas á todas horas ab crits de visca 'l progrés, ja poden estar ditxosos, que la cullita 'ls vá be.

Sí: l' Espanya avuy progressa com may ho hagi pogut fer, y si algú diu que menteixo que m' escolti un poch no més, que ab probas y rahons claras ben prompte ho demostraré, ep, s' enten, si acás la ploma no 'm fa quedar malament.

Pera clarejar l' assumpto me vull váldrer del correu bastantme dos setmanaris que entre tres amichs paguém, y ja tinch borras de sobras pera filar est capdell.

Jo, un bon xich taujá fins ara, me pensaba que 'l correu era cosa que corria, mes veig que no corra gens, que vá ab calma y 's detura tot alló que li convé, y aixó que antes may se veyá avuy passa dos per tres.

Avans ne rebía exacte la *Revista* y *CRIT* també, avuy per venir á casa

gran marrada deuen fer, puig las rebo ab tal tardansa que son abrich brut y vell son per mí molt clars indicis del seu mal allotjament, y res los hi dich dels números que he perdut en molt poch temps. ¿No ho veuen, senyors, no ho veuen de quin modo avuy marxém? ¿qui es que té tanta barra per dir que no progressém? Jo dich que 's progressa massa y que brunsím mes que 'l vent, puig si be algun que altre número n' arriba al pás que portém tem' que per poch més que aumenti *Revista* ni *CRIT* rebré.

Jo no sé si tal cullita s' esguerra així en tot arreu ni crech que aixó 'n lloch mes passi que al partit de Granollers, y me costa un sacrifici lo callar cosas que sé, mes veyám si tal vegada se tapará aquest nihell per més que seguia ahont vulguia lo forat que l' aygua pert; del contrari, si no 's tapa, he fet ja lo pensament de comprarme una guitarra per divertirme un xiquet, y en lloch de llegir un rato tot tocant ne cantaré:

«De las ciencias d' avuy dia
«n' es la reyna lo progrés
«donantne molt rica proba
«lo *correns* que vá 'l correu.
«Donchs es just que la tal ciencia
«s' obsequihi com mereix,
«pel devant rompien la marxa
«las donas ab samalers,
«luego una turba de cegos
«l' acompanyin aprop seu,
«y 'l detrás d' ella los coixos
«y esguerrats per seguiment,
«mentres que 'ls muts á dos filas,
«arrestellats pels carrers,
«á cada pas la saludian,
«cridant: ¡Que visca 'l progrés!»

Un pajes castís.

CRIDORIAS.

El Puente de Alcolea, periódich de Manresa, ha passat al altre barri. Sos desconsolats director Sr. Vidal, redactors Srs. Pallás y Puigferrer, etc., etc., colaboradores lo mes bó y millor del partit esquerrá; cofrades *La Montaña*, *Lo Torronyanu*, *El Comercial* y l' *Eco Posibilista*, plens de sentiment per la sua mort, suplican encarescudament al Sr. Joseph Llopez y Domínguez, jefe del partit, y á tots los seus acérrims seguidors, se serveixin passar á donar lo pésam á la claveguera del carrer nou, ahont lo rebrá en nom del seu director lo excelentíssim y enllustradíssim.—P. R.
¡Deu l' haji ben perdonat!

En Madrit han desaparecut del exércit varios sargentos.

Lo govern no sab per hont bellugarse pera trobarlos, puig á pesar de la molta vigilancia de la policia y de las moltas precaucions que en semblants cassos s' adoptan, *no han podido ser habidos*.

Lo trastorn del govern ha pujat de punt quant ha sapigut que en Barcelona han desaparecut igualment alguns cabos.

En mitj de aquesta trista situació, me atreviré á donar un consell al govern:

Si no vol que 'ls sargentos y cabos desapareixin, fassi 'ls lligar.

Si veu que dos sargentos ó dos cabos no filen gaire be, y tenen ganas de posar las camas al coll, donchs, s' avisa oportunament á la policia y se 'l hi diu:

A teme V. esos cabos ó sargentos.

Y vet aquí la cosa arreglada.

Pero aixó sí; ja cal que en cada quartel hi posi un magatsém de corda; perquel' exércit es molt amich de la moda, y quant la de fugir se introduheixi pels mitjans, seguirán los *grossos*; y los *petits* sense 'ls uns y 'ls altres, farán lo mateix.

—*—

El Imparcial publica un article en lo qual tracta als governants de (escollin be) TORPES, IGNORANTES, *ineptos*, *incapaces*, DESMORALIZADORES, *letárgicos*, *negligentes*, HOLGAZANES y no sé quantas cosas més.

¡Si aixó ho hagués dit LO CRIT DE LA PATRIA!
¡¡Ay fiscal!! ¡¡ay denuncia!! ¡¡ay presó!! ¡¡ay garjola!!

Pero ho ha dit *El Imparcial*, y... es de l'olla. No cal estranyarse ni buscar explicacions.

—*—

Ja fa dias que *El Diluvio* està fentse creus per l' entusiasme ab que creix lo partit carlista.

Un de sos últims números porta aquesta noticia, escrita més ab por que ab ganas de riurer:

«Dícese que el día de Reyes se reunieron en un huerto inmediato á Paterna, dos ó tres cientos carlistas con objeto de celebrar con bulliciosa paella el restablecimiento del vástago alcornoqueño.

¿Y se darán muy pronto boinas?»

Aixó es lo que t' preocupa á tú, Escuraclavagueras.

Las boynas, las boynas son las que no 't deixan sossegar.

Si se 'n darán molt aviat ó no, de aquí un quant temps 'ns sabrás donar la resposta.

No tingas por, fins que la ampolla del salfuant se 't trenqui, t' prenguin la escombra, ó se 't tombi la galleda.

—*—

La última estadística dels protestants convertits al catolicisme en Inglaterra durant l' any 1884, cita 7 membres del Consell secret, 33 membres del Senat y 82 de la Cámara baixa; 1,051 membres de la noblessa y de las principals families del país, 145 oficials del exércit, entre 'ls quals hi ha un mariscal y 6 generals; 29 de la Armada, 7 dels quals son almirants. La llista enumera ademés, 48 metjes y 72 magistrats y advocats.

Devant de tals datos de una nació protestant, vaigin dihent nostres enemichs que la Religió Católica *degenera*.

—*—

Copiém aquesta noticia:

«Han sido despedidos los trabajadores de

la fàbrica de los señores Soler, Soteras y Compañía, de Villanueva y Geltrú.»

Entussiasmats per lo *be* que comensa á anar Catalunya, exclamarém:

¡Sr. Moret, qué son *bonichs* los resultats del *modus vivendi*!

—*—

La Academia de inscripcions y bellas arts ha premiat al sabí jesuítia lo P. Serafi Couvreur per sa obra *Diccionari franco-chino*.

¿Qué 'ns en diuhen *La Campana*, *La Tramontana* y altres *ilustrats* periódichs, del *oscurantisme* y *retrocés* dels jesuítas?

—*—

Recomaném á los pares de familia l' acreditat «Colegio de San Luis,» Carders, 1, primer, lo qual está baix la direcció dels senyors Ferrer y Salinas.

Es de 1.ª y 2.ª ensenyansa, y en éll se procura que 'ls deixebles aprenguin, además de la ciencia, la bona educació y las saludables creencias de la Religió Católica.

Hi ha pensionistas, mitjos-pensionistas y externs.

—*—

La propaganda carlista ha lograt fruyts que verdaderament omplen de entussiasme y grata satisfacció.

Proba d' aixó son los periódichs que cada dia van eixint, que son espurnas del gran foch que crema en lo cor de la majoria dels espanyols.

De tres periódichs nous debém donar comte á nostres llegidors.

El Intrínquilis, que s' publica en Barcelona, es un excelent company de propaganda. Está escrit en castellá ab estil correcte, y es amich de la broma. Conté magnífichs grabats, representant lo primer á nostre estimat Jefe Don Carlos, montatá caball y ab traje militar.

Hem rebut son primer número, que agra him de tot cor, y l' hi dem las gracias per las falagueras frases que dedica á nostre Director y á LO CRIT DE LA PATRIA.

La Sana Razon, que també s' publica en Barcelona, es un altre atleta en lo camp de la propaganda religiosa.

Son objecte particular es combatir lo lliure-pensament, y en general las *ideas novas* ó sia 'l liberalisme.

Son primer número ha visitat nostra Administració y en éll felicita á nostre estimat Príncep Don Jaume en la diada dels Reys.

Es semanal com l' anterior.

Gracias per la atenció que l' hi hem merescut, y l' hi enviém, com al anterior, un carinyós saludo.

Saludém ab no menos entussiasme á nostre estimat company de Madrid *La Juventud Carlísta*, qual primer número també hem rebut.

Lo títol sol del periódich es valent á carta cabal, com ho son sos redactors.

Ve ab molts bríos á lluytar en lo camp de la propaganda. Sortirá dos vegadas cada setmana, y sembla que ha de fer rabiar á liberals de tota mena, perque sab ab molta maestría posar lo dit á la llaga.

A tots saludém novament, desitjant que Deu 'ls conservi las forsas, y disfrutin vida llarga.

Batllori Picafort.

VARIETATS.

HISTORIA D' UN TRABUCH.

(Conclusió).

Dos dels fugitius corregueren á amagarse á un molí propench. Desde la porta l' hi feren dos disparos; l' aspre xiulet de las balas feu que s' contragués la cara del jove roig de rabia. Agafá 'l trabuch, apuntá un instant y tirá; un gemech ronch y una blasfemia sens nóm s' ohiren al mateix temps que la detonació. Habia fet blanch. Las balas habian destrossat la porta que servia de parapeto als fugitius, y los cadávres de aquestos estaban á la part de dintre.

Salvador aspirá ab plaher l' oxigeno saturat de sofre, y s' allunyá de aquell lloch sense dir res. Pochs dias després, nostre héroe se trobaba descansant en un hostel. Lo duenyo, que habia sigut miliciá, lo denuncia á una columna enemiga.

Pera pendre 'l enviaren catorse números.

Salvador compregué algo; carregá son trabuch ab una trentena de balas, y se sentá en lo pedris del hostel esperant molt tranquil.

Pasaren dos minuts, y se sentí un lleu soroll com el que produheixen los homes quant caminan ab cautela; eran ells.

¡Arrera, negres! digué 'n Salvador ab una veu com lo tró del seu trabuch.

Los invasors retrocediren instintivament.

—¡Avant! cridá un, y al mateix temps l' héroe dispará la seva arma, que va escombrar la mitat dels contraris.

Los demás fugiren, y 'l camp quedá pel voluntari de la bona causa.

Un dia ell y set companys foren atacats per tres cents homes: la fugida era impossible, y resolgueren lluytar hasta morir.

Salvador s' habia parapetat darrera unas pedras. Carregaba y descarregaba son arma ab celeritat prodigiosa. Se l' hi acostaren uns quants; la rabia 'l cegaba, y tot ho veyá á través d' un horitso de sanch.

Foll de coratje, saltá sobre las pedras que l' hi servian de trinxera, y feu foch per centésima vegada.

Caigueren alguns pero una bala vingué á clavar-se en son pit y també va caurer.

—¡Deu meu! digué al caurer milj mort, cobrint lo trabuch ab son cos.

La soldadesca va correr al veurel caure, y anaba ja á cebar sa cobart sanya en son cadavre quant aparegué una partida carlista que 'ls obligá á deixar lo camp.

Los vencedors portaren una llitera al desgraciat Salvador, que creyan mort; estaba tant arrapat al trabuch, que fou impossible arrancarlihi.

Poch rato després torná en sí ab grant alegría de tots.

La ferida no era molt grave, y á las duas semanas, encara convalescent, pugué tornar á la campanya.

Dias després passá á las provincias, y en Somorrostro, Larea y Lorea, Albarzuza, Sant Pere Avanto, etc., etc., obrí grans claros en las columnas liberals. Los disparos deixaban per tot arreu un regaró de sanch. Lo castellá del trabuch era conegut de tot l' exércit.

La modestia no l' hi habia permés aceptar altre grau que 'l de cabo primer, perque la estrella de oficial, deya éll, lo separaria de son trabuch.

Un dia en lo camp carlista s' ohiren aquestas paraulas: «estém venguts,» que al correr de boca en boca, anaban matant tots los entussiasmes.

Salvador acariciá son trabuch ab rabiós frenessi y creuhá 'l camp com un boig.

L' obra de Judas se portá á cap per uns quants miserables, y aquell exércit que habia admirat al mon y atemoriat á los corifeos de todas las revolucions, passá la frontera ab la rabia en l' ánima y la desesperació en lo cor.

Salvador no volgué entregar son arma als gendarmes: pensá trencarla; pero en la esperanza de que encara podria servirli, la amagá en la soca d' un arbre.

Los turbions del Pirineo rovellaren novament lo canó del trabuch. Las neus d' hivern ompleren sa tremenda boca.

Y no pocas vegadas los sochs d' un pastor lo cubriren, omplintlo de llot.

Allí 's pudriria oblidada de tots l' arma tipa de sanch. La fusta la rosegarian los cuchs, y 'l canó, aquell canó que habia vomitat llamps de mort, també se tornaria pols, miserable munt de rovell.

Pero no fou aixís; Salvador no s' oblidaba de son estimat trabuch, y al ser indultat lo recullí de la soca del arbre y se l' emportá.

Ben guardat, pero ab bastantas tacas de sanch, espera 'l dia en que puga tornar á tornar en mans del valent Salvador.

Lo jove creu que no tardará en demostrar al mon que son trabuch té la gola en bon estat y disposada á rebre plom, molt plom, pera repartirlo com en la guerra passada.

(De *Rigoletto*).

(Traduhit per B. P.)

ANUNCIS.

Vocabulario de Catalanismos.—Los catalans trobarán ben esmenadas en aquesta utilísima obreta molts *catalanadas* en que solen caurer; á més, una breu y clara exposició de las principals qüestions de sintáxis castellana, y de las reglas de la acentuació ortográfica catalana y del rich idioma de Castilla. Quedan pochi exemplars.

Se ven aqueixa obreta de VIII-316 páginas en 8.º, á 6 ralets exemplar en aquesta llibrería.

També trobarán de venta traduccions de l' *Historia Sagrada de Lhomond*, de text en los Seminaris é Instituts de Lleyda y Girona, á part altres, al preu de 5 rals exemplar. Item una preciosa *Vida de Santa Rosa*, de més de 400 páginas en 4l., á 10 rals á la rústica, y 16 enquadernada.

Imp. de Bertrán y Altés, Pelayo, 6, baixos.